Culemborg

Provincie Gelderland
t.a.v. het college van Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

UW KENMERK
UW BRIEF VAN
ONS KENMERK 1016127/1018781
VERZENDDATUM 30 juni 2023

CONTACTPERSOON J. de Rooij
TELEFOONNUMMER 0345-477700
TEAM Ontwikkeling

ONDERWERP Reactie naar aanleiding van het concept regioarrangement Fruitdelta Rivierenland

Geacht college,

Op uw initiatief hebben wij in de afgelopen maanden samengewerkt aan het opstellen van een concept-regioarrangement voor de regio Fruitdelta Rivierenland. Het regioarrangement heeft tot doel om agenderend onderwerpen te identificeren, die betrokken moeten worden bij de keuzes voor de ruimtelijke inrichting in onze regio voor de langere termijn. Wij waarderen uw inzet op dit dossier en de investering in de professionele aanpak. U heeft ons via het PFO-ruimte van de regio Rivierenland verzocht om een bestuurlijke reactie te geven op de conceptversie van het regioarrangement zoals dat nu voorligt. In deze brief gaan wij in op uw verzoek. In ons antwoord gaan we in op het proces en positie van het regioarrangement, de sturende principes en de positie van Culemborg binnen de regio Rivierenland.

- **Proces en positie van het regioarrangement**

Zoals gezegd heeft het regioarrangement tot doel onderwerpen te identificeren die betrokken moeten worden bij de keuzes in de ruimtelijke inrichting van de regio voor de langere termijn (horizon 2050). Dit vinden wij een zeer relevant onderwerp waar wij graag bij betrokken worden. Te vaak regeert de waan van de dag en zijn we druk met problemen en oplossingen voor de korte termijn. Strategische keuzes die goed doordacht zijn en integraal worden voorbereid kunnen voorkomen dat op de langere termijn we voor gedwongen suboptimale oplossingen komen te staan.
Ons inziens beschrijft het concept-regioarrangement de belangrijkste onderwerpen die in die discussies betrokken moeten worden. Omdat het regioarrangement vooral een agenderende functie heeft, die uitgewerkt moet worden in de nader op te stellen gebiedsprogramma's, is het regioarrangement nu vooral richtinggevend maar nog niet uitputtend. Wij gaan er vanuit dat onderwerpen die nu niet beschreven zijn, maar waarvan het op basis van voortschrijdend inzicht waardevol is om deze tevens te betrekken bij de uitwerking in de gebiedsprogramma's dit tot de mogelijkheden blijft behoren.

Gemeente Culemborg
Ridderstraat 250
Postbus 136
4100 AC Culemborg
tel 0345 477 700
fax 0345 477 950
info@culemborg.nl
www.culemborg.nl

IBAN NL62 BNGH 028.50.01.728

Culemborg

Nu de relevante ruimtevragende thema's grotendeels in beeld zijn, nodigen wij u tevens uit om in beeld te brengen op welke wijze de verschillende thema's ruimtelijk met elkaar 'concurreren'. Het benoemen en in beeld brengen van de spanningsvelden tussen de verschillende ruimtelijke onderwerpen (naast de waardevolle inventarisatie van de thema's), biedt meer inzicht in wat het regioarrangement daadwerkelijk bestuurlijk agendeert (waar schuurt/botst het?). Bij voorkeur bevat het definitieve regioarrangement ook een voorstel voor een toetsings- of afwegingskader, dat inzicht biedt in de wijze waarop keuzes over de concurrerende ruimtelijke claims zouden kunnen worden gemaakt. Als we er gezamenlijk in slagen om het regioarrangement met deze onderdelen uit te breiden wint het regioarrangement sterk aan 'gezag'.

Wij hechten er verder aan om in het regioarrangement de relatie met de wettelijk verankerde omgevingsvisies zorgvuldig te beschrijven. Het regioarrangement 'agendeert weliswaar alleen maar' onderwerpen, er worden ook richtinggevende uitspraken opgenomen. Er moet 100 % helderheid zijn over de status van het regioarrangement in relatie tot de omgevingsvisies van de betrokken overheden. Dit zelfde geldt ook voor de status van de nog op te stellen gebiedsprogramma's, in relatie tot de omgevingsprogramma's van de verschillende overheden onder de Omgevingswet. Helderheid in de relatie van de verschillende documenten onderling helpt ons zelf, maar zeker ook onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Ook voor hen moet duidelijk zijn wat de status en doorwerkingskracht wordt van de verschillende documenten.

Het concept-regioarrangement is tot nu toe een coproductie van de betrokken overheden (provincie, waterschap en gemeenten). Er heeft nog geen participatie plaatsgevonden met inwoners of andere partners. Dit maakt het regioarrangement kwetsbaar. Het uiteindelijke doel is om de ruimtelijke inrichting van de regio zo goed mogelijk integraal vorm te geven. Daar hebben we de 'buitenwereld' keihard bij nodig. Het beeld zou kunnen ontstaan dat het regioarrangement in de achterkamertjes van de overheidsgebouwen is opgesteld. In Culemborg hechten we zeer aan het betrekken van inwoners en andere stakeholders, voorafgaand aan het nemen van besluiten, die van invloed kunnen zijn op diezelfde inwoners en stakeholders. Wij vragen u dan ook met nadruk na te denken over de wijze waarop participatie in dit proces plaats kan vinden.

Het voorgaande punt raakt ook aan de positie van de afzonderlijke gemeenteraden. Gemeenteraden vormen veelal – uitzonderingen daar gelaten – het bevoegd gezag voor besluiten op het gebied van ruimtelijke ordening. Het regioarrangement en de verdere doorvertaling daarvan, raakt deze bevoegdheid nadrukkelijk. Draagvlak onder gemeenteraden voor de te maken keuzes is dan ook essentieel om de uitvoering ervan een succes te maken. Tot nu toe zijn de gemeenteraden nog niet betrokken in dit proces. Dit start direct na de zomervakantieperiode met informatieve bijeenkomsten en een consultatie uiterlijk in oktober 2023. Wij roepen u op om zeer zorgvuldig na te denken over de vraagstelling die u de gemeenteraden wilt voorleggen.
Vanzelfsprekend denken wij hier graag over mee.

Gemeente Culemborg
Ridderstraat 250
Postbus 136
4100 AC Culemborg
tel 0345 477 700
fax 0345 477 950
info@culemborg.nl
www.culemborg.nl

IBAN NL62 BNGH 028.50.01.728

Culemborg

➢ **Sturende principes**

In het regioarrangement zijn drie sturende principes geformuleerd. 'Water en bodem sturend', 'ruimtelijke kwaliteit' en 'brede welvaart'. Wij stemmen in met deze keuzes omdat dit ons inziens waardevolle thema's zijn.

Bodem en water sturend geeft prioriteit aan de ruimtelijke inrichting op basis van ons natuurlijke (ondergrondse) systeem. Gelegen tussen de grote rivieren van Nederland – en gelet op de verwachte gevolgen van klimaatverandering – is dit principe eigenlijk geen keuze maar een bittere noodzaak. Door dit principe als uitgangspunt te hanteren voor de ruimtelijke inrichting van de regio geven we daadwerkelijk invulling aan het langere termijn denken. Tegelijkertijd kan de invulling van dit principe vergaande consequenties hebben. Puristen op dit thema zouden immers kunnen bepleiten dat dit principe betekent dat er geen nieuwbouw meer in Rivierenland zou mogen plaatsvinden, maar dat alle nieuwbouw op de hogere (zand)gronden moet worden geprojecteerd. Tot een dermate ingrijpende uitleg van dit principe zijn wij op dit moment nog niet bereid. We werken immers volop aan een voor Culemborgse begrippen aanzienlijke woningbouwopgave (3.000 woningen richting 2040). Graag verkennen wij in de komende periode samen met u hoe het principe van water en bodem sturend, passend en acceptabel in het landelijke gebied kan worden ingevuld. Samen met u, andere gemeenten en andere partners willen we graag invulling geven aan afspraken en/of normen voor een leefbare en gezonde verstedelijking.

Brede welvaart als tweede principe is eveneens waardevol. Onder brede welvaart verstaan wij een gezonde balans tussen wonen, werken, recreëren en een gezonde leefomgeving. Aspecten die belangrijk zijn voor een aantrekkelijke, veilige en prettige leefomgevingskwaliteit en dus voor onze inwoners en bedrijven. Een gezonde balans betekent dat er ruimte moet worden gevonden voor alle aspecten die bijdragen aan het welzijn en de welvaart van onze inwoners. Wij dragen graag bij aan het nadenken over de integrale uitwerking hiervan.

In het regioarrangement wordt naast het karakteristieke rivierenlandschap de kleinschaligheid en diversiteit van regio Rivierenland geroemd. Wij herkennen dit in de regio, maar ook in onze eigen gemeente. Een kleine gemeente maar met een grote diversiteit aan sferen en uitstraling. De ruimtelijke kwaliteit staat als gevolg van de verschillende opgaven met ieder hun eigen ruimteclaim onder druk. Het zorgvuldig invulling geven aan ruimtelijke kwaliteit is van het allergrootste belang om op de langere termijn de aantrekkelijke regio die we nu vormen te behouden.

➢ **Positie gemeente Culemborg in de regio**

In het concept-regioarrangement wordt onze regio gedefinieerd als een krachtige landbouwregio. Wij vinden dat deze beschrijving geen recht doet aan de diversiteit van de regio en de opgaven die daar bij horen. Door deze definitie kan de indruk ontstaan dat de deelnemende gemeenten gelijksoortig zijn. Eerder gaven wij al aan dat de regio een divers karakter heeft. In Culemborg vinden we dat zeker. Culemborg is in oppervlakte de kleinste gemeente van regio Rivierenland en omvat maar 4% van

Gemeente Culemborg
Ridderstraat 250
Postbus 136
4100 AC Culemborg
tel 0345 477 700
fax 0345 477 950
info@culemborg.nl
www.culemborg.nl

IBAN NL62 BNGH 028.50.01.728

Culemborg

het grondgebied van de regio. Maar Culemborg is ook een stad met bijna 30.000 inwoners, die een meer dan proportionele regionale bijdrage levert op verschillende thema's (denk aan de woningbouwopgave en daarbinnen met nadruk oog voor het realiseren van sociale woningbouw, de opvang van vluchtelingen, verschillende zorginstellingen, vraagstukken in het sociale domein). Daarnaast kent Culemborg als relatief kleine stad grootstedelijke problematiek. Wij vragen de provincie, naast het belang van de landbouwsector, ook het belang van de kleine steden in Rivierenland te onderkennen.

Bestuurlijk zijn we geworteld in het rivierengebied, maar onze inwoners hebben hun vizier vooral richting Utrecht staan. In dit verband onderstrepen we nogmaals het belang van het verbeteren van de verbindingen (fiets/auto) met de aangrenzende regio's. In het bijzonder benoemen we hier de kans om een 'snelle' fietsverbinding richting Utrecht/Houten te realiseren door de spoorbrug over de Lek uit te breiden met een fietsbrug.

Culemborg ziet voor zich zelf de komende jaren twee grote opgaven. Dat is enerzijds de woningbouwopgave en anderzijds de verduurzaming van de bestaande stad. Gegeven onze beperkte omvang en de nabijheid van de regio Utrecht met als gevolg een hoge druk op de woningmarkt moeten wij nu al dagelijks woekeren met de ruimte die er is. Meervoudig ruimtegebruik is voor ons uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Met alle projecten die wij op dit moment voor ogen hebben (zoals eerder aangeven ca. 3.000 woningen tot 2040) lopen we ook echt tegen onze fysieke grenzen aan. De komende jaren hebben wij onze handen vol aan het realiseren van projecten die nu in voorbereiding zijn of al gestart zijn. Maar voor de langere termijn voorzien wij dat – afhankelijk van de bereidheid van partners om dit te verkennen – ingrijpende bestuurlijke keuzes noodzakelijk zijn. Het regioarrangement met als doel om te komen tot een langjarige samenwerking kan het instrument vormen om deze keuzes op de agenda te krijgen.

Wij verzoeken u om het voorgaande te betrekken bij uw besluitvorming en het vervolg van het proces om te komen tot een definitief regioarrangement. Wij kijken er naar uit om de ingezette samenwerking in het vervolg voort te zetten en tot een succes te maken. Culemborg, de regio Rivierenland en de provincie Gelderland verdienen dat.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Culemborg

De secretaris,	De burgemeester
E.J. Kruijswijk-Jansen	G. van Grootheest